

The Seder Meal: Afterthought? Appetizer? Apex?

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com



1. Amy Schiller, *The Seder Should Be a Brunch*, heyalma blog

<https://www.heyalma.com/the-seder-should-be-a-brunch/>

Seder should not be a dinner meal. Seder should be a brunch...

Brunch! The true meal of people of leisure. Its very existence signals that we are a people who can sleep late, who can arbitrarily conflate entire categories of meals, who can spend an entire day hanging out with nowhere to go and nothing to do but eat and refill our drinks and tell increasingly rambling stories...

Okay, but *can* you do this, you might ask? Well, if you're going for fealty to tradition, Seder Brunch will not work for you. Yes, the nighttime seder parallels the night spent huddled behind blood-stained doorframes to ward off the Angel of Death. Yes, Jewish holidays all start on the preceding evening, because of the whole it-was-evening-it-was-morning thing. Sure. But, as it is written in the Torah of Twitter: *porque no los dos?* Why not both?

2. Two articles worth reading

• Rabbi Yitzchak Dver, "המרבה לספר משובח – ב"מגיד" או ב"שולחן ערוך"?",

<https://www.machonso.org/hamaayan/?gilayon=49&id=1458>

• Prof. Chaim Saiman, <https://www.torahmusings.com/2015/03/should-maggid-take-forever/>

Model 1: The Afterthought Model

3. Rabbi Yoel Sirkis (16th-17th century Poland), Bach to Orach Chaim 473

ולי נראה דהתשובה היא לפי שעדיין לא הגיע זמן הסעודה דבעינן למימר תחלה אגדתא והלילה, על כן אנו מטבילין עכשיו לטעימה בעלמא לפני הסעודה שלא לשהות כל אותו הזמן בלי אכילה כל עיקר:

And it appears to me that the answer [for why we eat karpas] is that because the time of the meal has not arrived, because we need to say Maggid and Hallel first, therefore we dip now for a mere taste before the meal, so as not to wait the entire time without any eating at all.

4. Rambam (12th century Egypt), Sefer haMitzvot Aseh 157

והמצוה הקנ"ז היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן בתחלת הלילה... והכתוב שבא על הצווי הזה הוא אמרו ית' (ס"פ בא) והגדת לבנך ביום ההוא וכו'. ובא הפירוש (שם ומכיל') "והגדת לבנך יכול מראש חדש, תלמוד לומר 'ביום ההוא'. אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר 'בעבור זה' - בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך." כלומר מתחלת הלילה חייב אתה לספר.

The 157th commandment is that He commanded us to speak of the departure from Egypt on the night of the 15th of Nisan at the start of the night... And the text for this command is as Gd said, "And you shall tell your child on that day." This means, "And you shall tell your child" – I might think from Rosh Chodesh, and so it says, 'on that day.' If it's on that day, I might think while it is still day, so it says 'because of this' – I only said this for when matzah and marror are placed before you." Meaning – you must tell it at the start of the night.

5. Talmud, Pesachim 115b

"לחם עני" - לחם שעונין עליו דברים הרבה.

Lechem oni – bread on which many things are declared (or: answered).

6. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 471:1

אסור לאכול פת משעה עשירית ולמעלה, כדי שיאכל מצה לתיאבון...

One may not eat bread from the tenth hour and onward, so that he eats matzah with hunger...

Model 2: The Appetizer Model

7. Talmud, Pesachim 109a

חוטפין מצות בלילי פסחים, בשביל תינוקות שלא ישנו.

Rabbi Eliezer said: We grab the matzah on the night of Pesach, so that the children will not sleep.

8. Rabbi Yom Tov Lipmann Heller (16th-17th century Germany), Tosafot Yom Tov Pesachim 10:6

נ"ל דכ"ע סברי רוב הלל אחר מזונו וכדנתיא [דף ק"ט ע"א] רבי אליעזר אומר חוטפין [אוכלין מהר] מצות בלילי פסחים בשביל תינוקות שלא ישנו

It appears to me that everyone agrees that most of Hallel is after the meal, as we learn, "Rabbi Eliezer said: We grab [eat quickly] the matzah on the night of Pesach, so that the children will not sleep."

9. Rabbeinu Yehonatan (12th century France), Commentary on the Rif, Pesachim 109a

ויש לפרש שחוטפין אותה מיד התינוקות ונשחק עמהן, אי נמי חוטפין ממהרין לאכול כדי שלא ישנו התינוקות ויגמרו ההלל עמנו.

And one could explain that we grab it from the hands of the children and play with them, or we grab [means] we rush to eat, so that the children don't sleep, and they finish Hallel with us.

10. Rabbi Aharon of Narbonne (13th-14th century France/Spain), Kol Bo 51

מעשה ברבי אליעזר וזה ודאי היה אחר אכילה דאי קודם אכילה הא אמרינן חוטפין מצה בלילי הפסח בשביל שלא ישנו...

"The story of Rabbi Eliezer" – And this definitely was after eating. Had it been before eating, we say "We grab the matzah on the night of Pesach so that they will not sleep"...

11. Shulchan Aruch Orach Chaim 472:1

יהיה שלחנו ערוך מבעוד יום, כדי לאכול מיד כשתחשך; ואף אם הוא בבית המדרש, יקום מפני שמצוה למהר ולאכול בשביל התינוקות שלא ישנו, אבל לא יאמר קידוש עד שתחשך.

One's table should be set while it is yet day, so as to eat when there is darkness. Even if one is in the study hall, he should rise because there is a mitzvah of rushing and eating, so that the children do not sleep. But one may not recite kiddush until it is dark.

12. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 472:3 and Shaar haTziyun 472:2

מ"ב: שמצוה למהר ולאכול וכו' - ר"ל לזרז לעשות הסדר כדי שלא ישנו התינוקות כשידעו שלא ישתהה הרבה עד האכילה...

שעה"צ: מקור האי דינא הוא מברייאת דחוטפין המצה בשביל התינוקות וכפירוש רש"י בחד לישנא דמהרין לאכול. והכונה על כרחו כמו שכתבנו, דאי אפשר לומר דהכונה הוא שיקצרו בהגדה, דאטו האכילה הוא העיקר?

וביבין שמועה להרשב"ץ כתב בזה הלשון, וממהרים **להאכילם** כדי שלא ישנו, ואתינוקות קאי, ופירוש זה אתי שפיר טפיי...

ואפשר עוד לומר בכונת המחבר, דשפיר יש **למהר ולהגיע** לידי מוציא מצה, כדי שישאלו התינוקות למה אוכלין מצה וכשהן מסובין דוקא, ולמה אוכלין מרור, וענין הטיבול בחרוסת, ואף על גב דבסדר ההגדה תקנו מה נשתנה בתחלת ההגדה, אין בכך כלום, דעיקר השאלה והתמיהה של התינוק הוא בשעה שרואה המעשה בעיניו, וצריך עיון:

MB: "Because there is a mitzvah of rushing and eating, etc." – Meaning, to rush to perform the Seder so that the children do not sleep, knowing that it will not be long before the meal...

SH: The source of this law is the *braita* that we grab the matzah for the children, and as Rashi explains in one approach, we rush to eat. The meaning must be as we have written [to rush to start, rather than to rush the Haggadah], because one cannot say it means to abbreviate the Haggadah, for is the eating the main thing?

And in *Yavin Shemuah*, Rashbatz wrote thus: "And we rush to feed them so that they do not sleep." And it is referring to the children; this is a better explanation...

And one could also say the Mechaber means that one should rush and reach Motzi Matzah, so that the children ask why we eat matzah and specifically when they are reclining, and why we eat marror, and about dipping in charoset. And even though they enacted Mah Nishtanah in the order of the Haggadah at the beginning, that means nothing, for the essential question and shock of the child is when the child sees it happen with his eyes. This requires examination.

13. Tosefta Pesachim 2:22

הלל הזקן היה כורכן שלשתן זה בזה ואוכלן. מאימתי אוכלן? משתחשך. לא אכלן משתחשך, אוכלן כל הלילה...

Hillel the Elder would wrap the three of them together and eat them. When is this consumed? From dark. If one does not eat it at dark, one may eat it all night.

14. Rabbi Yaakov Kanaievsky, as described in Orchot Rabbeinu, Pesach 25

כל השנים מו"ר צצוק"ל קרא את ההגדה בנחת ולא אמר פירושים, כדי להזדרז עם אכילת מצה. בתוך הסעודה היו אומרים דברי תורה ופירושים על יציאת מצרים. שנה אחת אמר מו"ר הטעם שמזדרז באמירת ההגדה – שיש מפרשים 'חוטפים מצה בלילי פסחים' דהיינו שממהרים באמירת ההגדה כדי להזדרז באכילת מצות.

Every year, our master and teacher would read the Haggadah slowly and without any explanations, to rush to eat matzah. During the meal they would say *divrei torah* and explanations about the exodus from Egypt. One year, our

master and teacher said why he rushes in saying the Haggadah – because some explain “grab the matzah on the night of Pesach” to mean to rush saying the Haggadah in order to rush to eat the matzah.

15. Rabbi Yitzchak Zilberstein, Chashukei Chemed Pesachim 109a

ואחרים כתבו לא להאריך מכוס ראשון עד השני יותר מע"ב מינוט. ונראה דלכתחילה ישתדל לעשות כעצה זו ולא ישהה באמירת ההגדה יותר משיעור עיכול דהיינו ע"ב דקות, משני טעמים: האחד משום דבזה לכו"ע לא יבטל את הברכה אחרונה, ועוד דכתב שער הציון... כלומר יש למהר את ההגדה, כדי להגיע בזמן למוציא מצה.

And others have written not to go on at length from the first cup to the second more than 72 minutes. And it appears that *lechatchilah* one should try to follow this counsel, and not wait when saying the Haggadah more than the time of digestion, 72 minutes, for two reasons. One is because then all agree he will not lose the concluding blessing [on the first cup], and also as Shaar haTziyun wrote... meaning, to rush the Haggadah so as to reach Motzi Matzah on time.

Model 3: The Apex Model

16. The Levels of the Haggadah, according to Rabbi Avraham Yitzchak Kook (הגדה עולת ראי"ה)

Kadesh:	Charging us with creating Kedushah
Urchatz:	Purifying impure motivations (motivations represented by the karpas dip)
Karpas:	We dedicate our motivations to Gd, and so we eat not only to be full but also eat to enjoy (the dip)
Yachtatz:	Remember our material halves, and the community's material half, as we are elevated
Maggid:	Tell the story of our elevation to understand how the early disgrace enables our greater levels
Rachtzah:	Purification of inappropriate motives, purification of the contamination of our national servitude
Motzi:	Unprocessed grain leads to beneficial bread; like the human being
Matzah:	We emerge quickly from Egypt, to become our own nation and a blessing to the world
Marror:	We now appreciate the marror we endured, that brought us to where we are today
Koreich:	We dedicate both our subservience and our freedom, our preparation and our goal, to Gd
Shulchan Oreich:	We have unified slavery and liberation, and we can now eat in sanctity
Tzafun:	The hidden matzah represents our internal, heightened sensitivity to sanctity
Bareich:	We thank Hashem for bringing us to this higher state of elevation and satisfaction
Hallel:	We express the joy of life at our spiritual peak
Nirtzah:	We have reached a state in which we are desirable to Gd

17. Talmud, Pesachim 70a

חגיגה הבאה עם הפסח נאכלת תחילה כדי שיהא פסח נאכל על השבע:

The Chagigah that comes with the Pesach is eaten first, so that the Pesach will be eaten at satiation.

18. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Korban Pesach 10:12

...מקריבין עמו שלמים ביום י"ד מן הבקר או מן הצאן, גדולים או קטנים, זכרים או נקבות ככל זבחי השלמים, וזו היא הנקראת חגיגת ארבעה עשר... They bring with it a Shelamim on the 14th [of Nisan] from cattle or sheep, older or younger, male or female, like any Shelamim. This is what is called “the Chagigah of the fourteenth”.